

Gwarcheidwaid arbennig sydd â chyfrifoldeb rhiant am y plentyn a enwir yn eu Gorchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig (GGA). Yn amodol ar unrhyw orchymyn arall sydd mewn grym mewn perthynas â'r plentyn, gall Gwarcheidwaid Arbennig arfer eu cyfrifoldeb rhiant (PR) i wahardd unrhyw berson arall â chysylltiadau cyhoeddus (ac eithrio gwarcheidwad arbennig arall), mae hyn yn cynnwys rhieni'r plentyn.

Gall Gwarcheidwaid Arbennig wneud yr holl benderfyniadau o ddydd i ddydd am y plentyn/plant y maent yn gofalu amdanynt gan gynnwys addysg, meddygol a gofal iechyd, nid oes rhaid iddynt drafod y penderfyniadau hyn gyda rhieni'r plentyn na'r awdurdod lleol.

Dim ond ychydig o benderfyniadau pwysig na all Gwarcheidwaid Arbennig eu gwneud ar eu pen eu hunain, gan y byddai angen caniatâd pawb sydd â chysylltiadau cyhoeddus ar y rhain, neu os nad yw hyn yn bosibl, yna i'r llys benderfynu. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Newid cyfenw'r plentyn/plant
- Cydsynio i fabwysiadu'r plentyn/plant
- Mynd â'r plentyn/plant allan o'r wlad am fwy na 3 mis
- Sefyllfaoedd meddygol prin fel gwneud penderfyniadau ynghylch cynnal bywyd neu'r plentyn yn cael llawdriniaeth am resymau heblaw gwella iechyd

Mae Gwarcheidwaid Arbennig yn gyfrifol am ofalu am y plentyn/plant nes eu bod yn 18 oed oni bai bod y llys yn rhyddhau'r GGA yn gynharach na hyn.

Os oes angen i chi wirio bod gan rywun GGA mewn perthynas â phlentyn/plant, gallwch ofyn iddynt ddangos y gorchymyn llys i chi.

Gweithio gyda Phlant a'u Gwarcheidwaid Arbennig

Gall plant dderbyn gofal dan GGA am lawer o resymau gwahanol, mae gan rai gysylltiad blaenorol neu barhaus â'r awdurdod lleol, ac eraill ddim.

Ym mhob achos, ni fydd y plentyn yn gallu byw gyda'i riant/rhieni, neu fe all ei riant/rieni fod wedi marw; felly mae'n hollbwysig mabwysiadu dull sy'n seiliedig ar drawma wrth benderfynu ar y ffordd orau o gefnogi Gwarcheidwaid Arbennig a'r plant sydd dan eu gofal.

Cwestiynau pwysig i'w gofyn i Warcheidwaid Arbennig:

- Beth mae'r plentyn yn eich galw a sut y dylem gyfeirio atoch o flaen y plentyn?
- Os, pryd a sut y dylen ni gyfathrebu â phob un o riant/rieni'r plentyn?
- A oes unrhyw orchmynion llys ychwanegol y dylem fod yn ymwybodol ohonynt? Fel unrhyw orchmynion sy'n pennu neu'n cyfyngu ar gysylltiad y plentyn â'i rieni neu unrhyw orchymyn materion penodol?
- A oes angen unrhyw wybodaeth arnom am brofiadau'r plentyn yn y gorffennol i'w gefnogi nhw a chithau'n well?
- A oes gan y plentyn unrhyw anghenion y mae angen i ni wybod amdanynt?
- A oes gan y plentyn weithiwr cymdeithasol?
- Ydy'r plentyn erioed wedi derbyn gofal gan yr awdurdod lleol?
- A oes gennych unrhyw anghenion cymorth y mae angen inni fod yn ymwybodol ohonynt?
- Ar gyfer plant sy'n agos at 18:
 - Pan ddaw'r GGA i ben pwy fydd perthynas agosaf y plentyn?
 - Os yw'r awdurdod lleol yn gysylltiedig, neu wedi bod yn y gorffennol, a fydd yn cynnig unrhyw gymorth ôl-18 i'r plentyn?

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, [cysylltwch â gwasanaeth cyngor a gwybodaeth AFKA Cymru](http://www.afkacymr.org.uk)